

4 STADENS INNEHÅLL

4 STADENS INNEHÅLL (INTRESSEN)

I detta kapitel redovisar vi stadens innehåll, som baseras på vår befolkning. Hur ser befolkningstrenderna ut för framtiden? Hur ser skolans verksamhet ut? Vilka åtgärder krävs för vård och omsorg i staden? Kapitlet redovisar näringslivet och företagandet i Skellefte-dalen samt kultur, fritid och turism.

BEFOLKNING

HISTORIK OCH SKELLEFTEDALEN 2009

För drygt 30 år sedan hade Skellefteå kommun ca 72 500 invånare. Befolkningen ökade år efter år fram till och med 1980 då kommunen hade drygt 74 200 invånare. Därefter vidtog en period med i princip oförändrad befolkning. Från 1989 steg befolkningen åter snabbt och toppåret var 1994 med drygt 75 800 invånare.

I mitten av 1990-talet förändrades mönstret och befolkningen sjönk under en knapp tioårsperiod med 4 050 personer till knappt 71 800 invånare 2003. Detta motsvarar att kommunen förlorat drygt fem procent av sina invånare.

Under åren från 2004 och framåt har det skett en viss återhämtning och befolkningen har i genomsnitt ökat med 80 personer per år. Ökningen är mest påtaglig i tätortsområdena medan stora delar av landsbygden och många av de mindre orterna förlorar invånare. Under 2008 minskade dock befolkningen som helhet igen.

Det bor ca 45 000 invånare i Skellefte-dalen. Detta motsvarar drygt 60 procent av kommunens befolkning. Befolkningsutvecklingen i Skellefte-dalen liknar utvecklingen i kommunen med en stark utveckling fram till toppåret 1994 och därefter ett fall. Skillnaden är att i Skellefte-dalen är befolkningen nu lika stor som 1994. Skellefte-dalen har med andra ord en starkare befolkningsutveckling än kommunen som helhet.

Det pågår en inte obetydlig omflyttning inom kommunen där folk flyttar från landsbygden och de mindre tätorterna till Skellefte-dalen. Kommunen bör

MILJÖMÅL

LEVA OCH BO

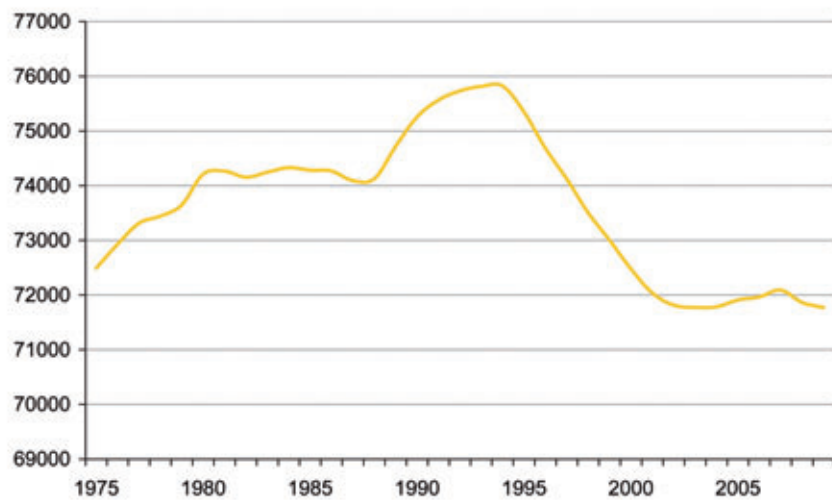
ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2025

Förutsättningar för spontana mötesplatser för människor ska skapas i bostadsområden och i den offentliga miljön.

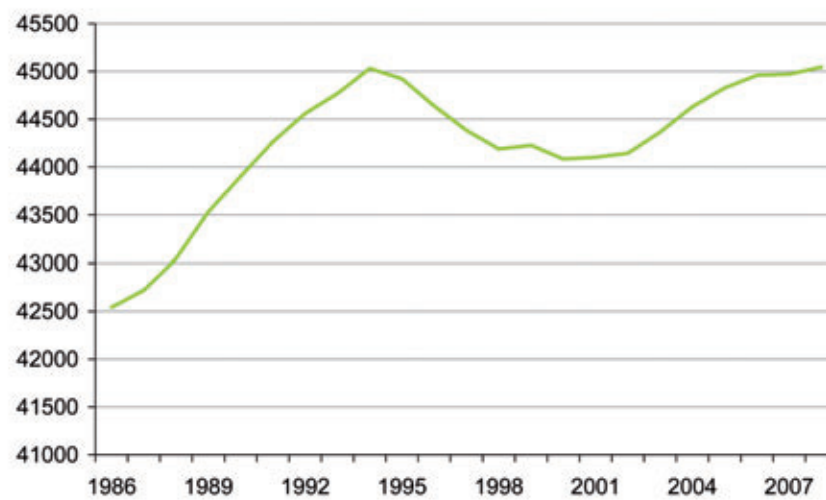
därför intensifiera arbetet med att skapa en hållbar struktur i hela kommunen för sysselsättning, offentlig och kommersiell service.

Medelåldern i kommunen är generellt hög (43 år) och befolkningen i Skellefte-dalen skiljer sig inte nämnvärt från detta. Totalt sett bor här ungefär lika många kvinnor som män, men det råder obalans i åldersgrupperna. I samtliga åldrar över 65 råder ett klart överskott på kvinnor. I åldrarna mellan 20 och 45 finns ungefär 750 fler män än kvinnor.

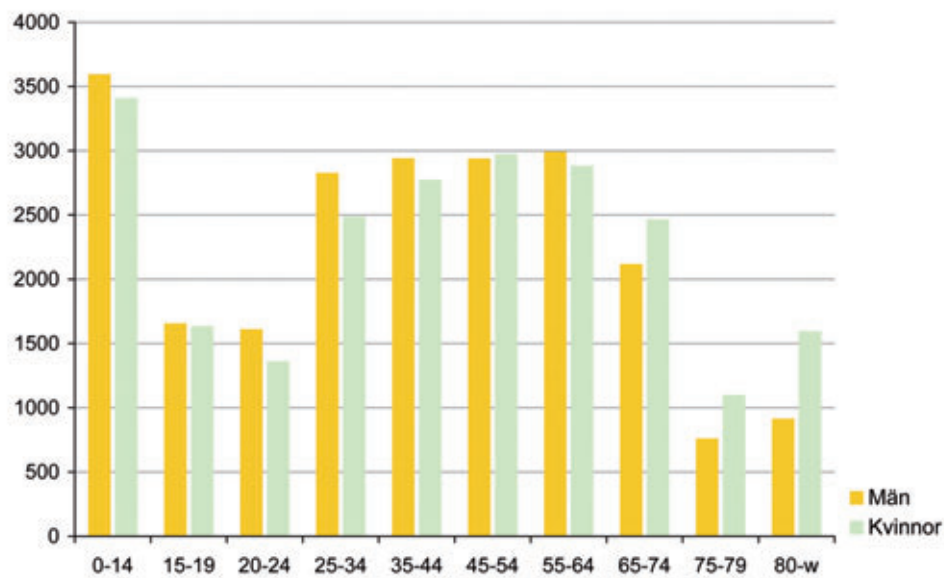
Precis som i många andra regioner är åldersstrukturen skev med relativt många födda på 1940- och 1990-talet och få unga födda efter mitten av 1990-talet.

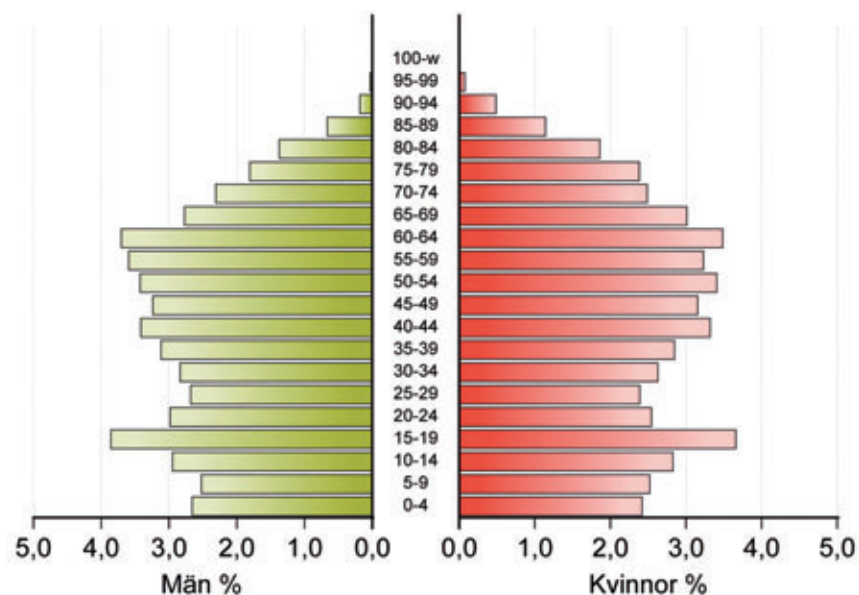
Befolkningsutveckling i Skellefteå kommun 1975–2008 (antal personer) Källa: SCB

Befolkningsutveckling i Skellefteå län 1986–2008 (antal personer) Källa: SCB

Befolkning Skellefteå län, kvinnor och män fördelat på åldrar 2008 Källa: SCB

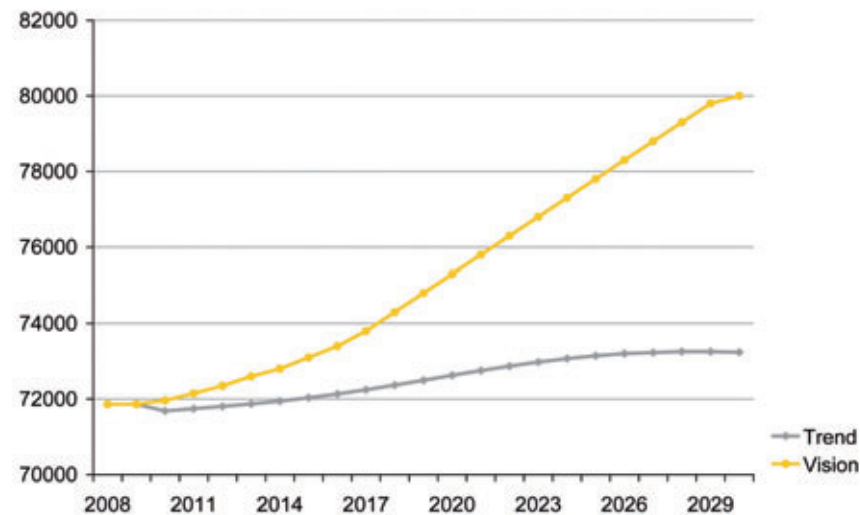

Befolkning år 2008

SKELLEFTEDALEN 2030

I den senaste befolkningsprognosen för kommunen redovisas ett antal scenarier för kommunens utveckling. Om kommunen fortsätter att utvecklas som trenden de senaste åren kommer befolkningen endast att växa sparsamt fram till 2030. Ökningen blir ca 1 300 invånare jämfört med idag. Detta medför en kraftig förskjutning upp mot högre åldrar i befolkningen och på sikt kommer det att födas färre barn. Sannolikt kommer hela kommunens befolkningsökning att äga rum i Skellefteadalens tätorter i detta scenario. Skellefteå kan till och med komma att växa snabbare än kommunen eftersom det troligen kommer att ske en inflyttning från övriga kommuner.

Den höga och stigande medelåldern medför att kommunen och Skellefteå i framtiden får ett allt större underskott av arbetskraft och ökade behov av omsorg. Det krävs helt enkelt fler och särskilt fler yngre för att klara näringslivets behov av

Befolkningsutveckling i kommunen i två olika scenarier 2009–2030.

personal och för att klara välfärden. Samtidigt ska näringslivets behov av kompetens, yrkesskicklighet och entreprenörskap tillgodoses.

Ohälsotalen är relativt höga i kommunen och det behövs ett systematiskt arbete för att nå en förbättrad folkhälsa och på så sätt öka arbetskraftstillgången. Befolknings-tillväxt kan skapas genom ökad inflyttning, ökad återflyttning och invandring samt ett högre barnafödande. På så sätt kan mångfalden öka och medelåldern sjunka. Det krävs ett omfattande arbete för att förbättra integration och jämställdhet. Skellefteå måste representera en bra livsmiljö, god arbetsmarknad och låga levnadsomkostnader. Grunden för ökad befolkning är ett dynamiskt och utvecklande näringsliv.

NÄRINGSLIV OCH FÖRETAGANDE

Det finns knappt 23 000 sysselsatta i Skellefteå kommun varav ca 60 procent inom näringslivet. Ungefär 70 procent av alla arbeten i kommunen finns i Skellefteå kommun men bara 60 procent av befolkningen.

Skillnaderna mellan könen är omfattande. Männen arbetar till stor del inom näringslivet medan kvinnorna arbetar i offentlig sektor. De största branscherna är vård och omsorg bland kvinnor och bland män tillverkning och utvinning.

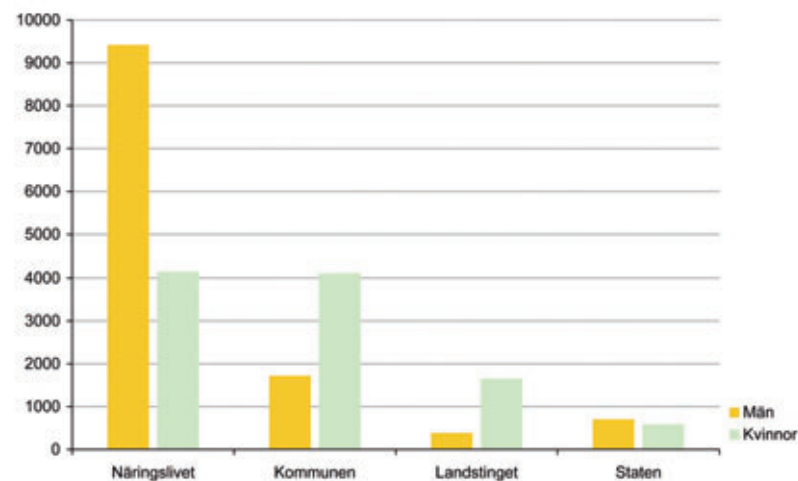
Skellefteå har varit en industristad. Traditionellt har basindustrin varit viktig och välståndet i kommunen är i grunden skapat ur jord- och skogbruk, gruvnäring och vattenkraft. Den omfattande verkstadsindustrin har sedan sprungit ur behoven att rationalisera basnäringarna. Efter hand har allt fler högteknologiska företag fått större betydelse. Successivt ökar också service- och tjänstesektorn. Det finns en stark känsla för entreprenörskap och innovationer i kommunen.

Det råder en stark koncentration av befolkning och sysselsättning till stor- och universitetsstäder. Det är en utmaning för en stad som Skellefteå och Skellefteå kommun att trots denna trend skapa utveckling och tillväxt i näringslivet. Grunden för tillväxtarbetet måste vara långsiktighet och att främja tillit och samarbete mellan näringsliv, offentlig sektor och universiteten.

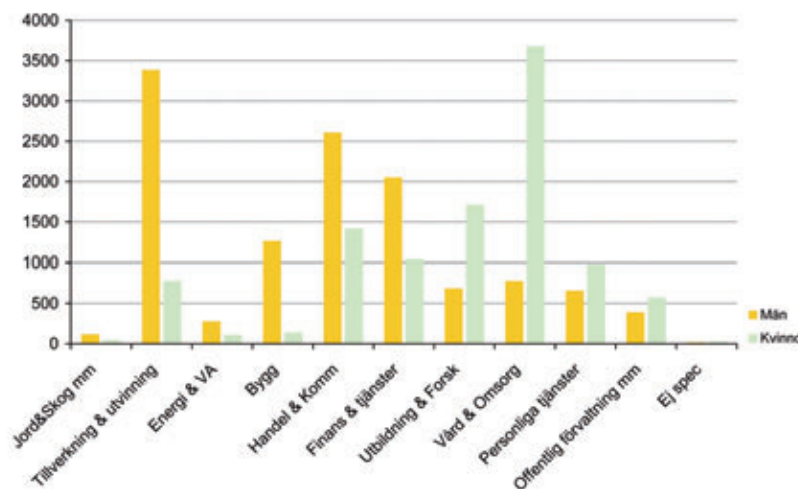
KOMMERSIELL SERVICE I SKELLEFTEDALEN

I Skellefteå kommun är den kommersiella servicen främst koncentrerad till centrum och de externa handelsområdena Solbacken och Hammarängen. Solbacken ligger vid E4:ans norra infart till Skellefteå och Hammarängen ligger längs med E4:ans södra infart till stan, intill området Anderstorp. Utöver dessa finns det butiker spridda i Skellefteå kommun främst där befolkningen är som tätast till exempel i Skelleftehamn och Ursviken.

Efter flera år med svag utveckling och underskott inom handeln, har de senaste årens expansion inom handel gjort att det blivit ett av kommunens starka tillväxtområden. Handeln i Skellefteå kommun omsatte 3,6 miljarder kronor år 2007. Dagligvaruhandeln omsatte 1,7 miljarder kronor, vilket är en ökning på 3 procent jämfört med 2006, och sällanköpshandeln omsatte 1,9 miljarder kronor vilket innebär en ökning på 10 procent.

Sysselsatta per sektor 2007

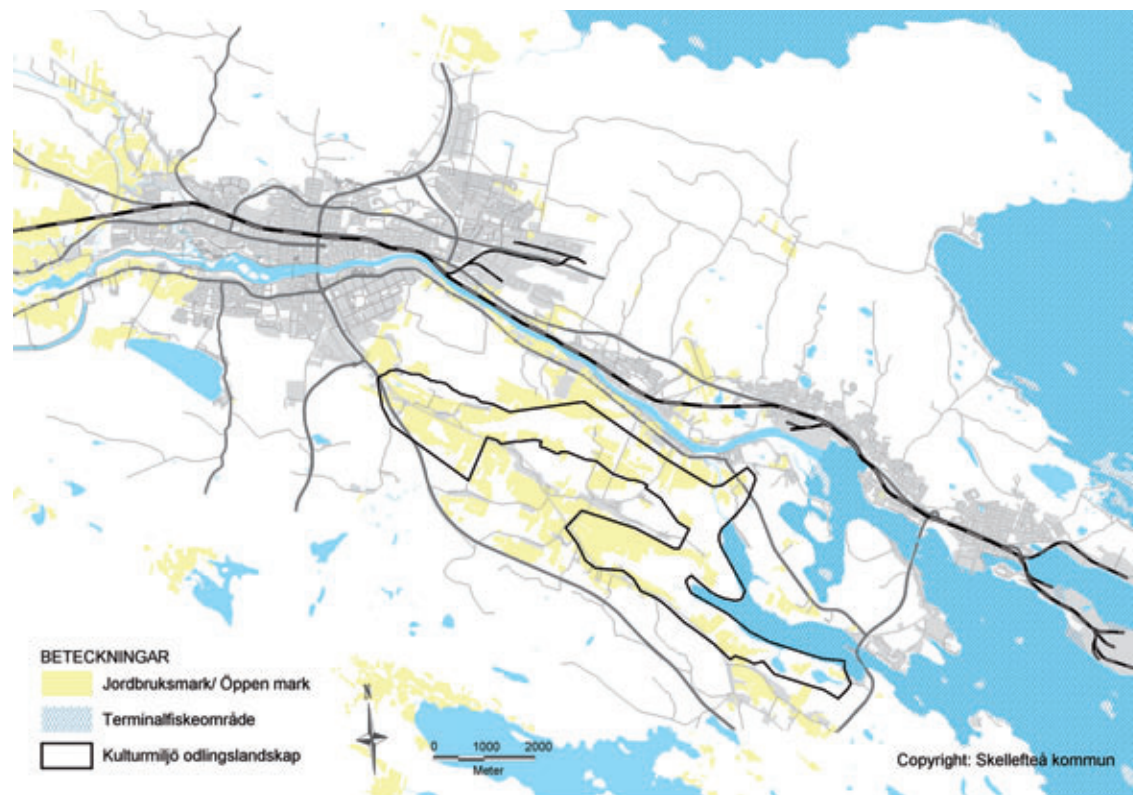
Sysselsatta per bransch 2007

Dagligvaruhandeln i Skellefteå har i stort sett utvecklats i linje med dagligvaruhandeln i riket. Sällanköps-handeln som hade en svagare utveckling än riket under 1998-2002, ökade starkt från och med 2003 och ligger nu i nivå med rikets utveckling. Bakom den starka utvecklingen inom sällanköpshandel ligger troligen

etableringen av köpcentret Citykompaniet i centrum samt externhandelsområdet Solbacken. Solbackens etablering har troligen också haft viss effekt på dagligvaruhandeln. En mindre livsmedelsbutik på Morö-Backe har lagts ner efter etableringen på Solbacken.

JORDBRUK, SKOGSBRUK OCH YRKESFISKE

De areella näringarna i kommunen kommer fortsättningsvis att ha stor betydelse trots att utvecklingen från 70-talet och framåt inte varit gynnsam. Rationaliseringen inom skogsbruket har drastiskt minskat personalbehovet och inom jordbruket fortgår en negativ trend med igenväxning av jordbruksmark och minskad sysselsättning som följd.

Odlingsmark

NATUR I BALANS

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2025

- Kommunkoncernen ska vara ett föredöme i sin förvaltning av den egna skogsmarken både då det gäller produktion och bevarande. Natur- och kulturmiljö samt friluftsvärden ska ha hög prioritet.
- Åkermark som tagits ur bruk ska användas som en resurs för biobränsleproduktion.

DETTA VILL KOMMUNEN UPPNÅ TILL ÅR 2012

- Döda träd, kullfallna träd liksom grenar och kvistar får i större utsträckning multna ner på plats. 30 procent mer död ved lämnas kvar i skogarna jämfört med 1998 års skogskartering. Ökningen sker framförallt i kustregionen.

JORDBRUK

Från senare tiders jordbruk finns värdefulla spår av människors liv och arbete. Kulturmiljövärden i odlingslandskapet i Västerbottens län har sammanställts i länsstyrelsens meddelande 2/1993, "Det värdefulla odlingslandskapet". I sammanställningen har områden och landskapstyper med representativitet för olika hävdtyper vid en eller flera tidsepoker valts ut, samt områden med kontinuitet, ålderdomlighet och variationsrikedom. I Skelleftedalen finns det öppna landskapet i Innervik-Yttervik-Tjärn utpekade som värdefullt odlingslandskap.

SKOGSBRUK

I Skellefteå kommun finns det flera typer av skogar med höga naturvärden. Gemensamt för dessa är att de är gamla, naturligt förnygrade och har fått utvecklas fritt i minst 40-50 år utan ingrepp från människan vilket gjort att det bildats så kallad naturskog med träd i alla åldrar och många gamla och döda träd.

Små och särskilt värdefulla naturområden i skogsmark eller jordbruksmark kan avsättas som biotopskydd. Skyddet kan ges till områden upp till 5 ha och fungerar i praktiken som naturreservat. I Bergsbyn finns en barnnaturskog som har biotopskydd.

RENNÄRING

Rennäringens intressen i och i anslutning till planområdet består av betesområden för Mausjaure sameby norr om bebyggelsen öster och väster om E4. Delar av Vitbergsområdet och skogsmarker väster om Solbacken är utpekade. Utöver betesmarker är några passa-

ger över större vägar av riksintresse. Det är en passage över E4 norr om Solbacken och en över väg 95 norr om Myckle. Söder om Skellefteälven har Maskaure sameby intresseområden men inte i direkt anslutning till planområdet.

UTBILDNING

FÖRSKOLA, GRUNDSKOLA OCH GYMNASIAL UTBILDNING

För- och grundskolorna i kommunen har sedan länge en hög standard. Skolverksinspektionens rapport 2008 visade att Skellefteå har personal med hög pedagogisk utbildning, goda lärmiljöer och resultat över riksnittet. Förskole- och grundskoleverksamheten i Skelleftedalen är förlagd till ett stort antal lokaler fördelade på många platser.

Förskolorna i planområdet är spridda över Skelleftedalen med förtätning kring stadens centrala delar. Många av förskolorna byggdes 1975-1995 när en omstrukturering genomfördes för att minska antal barn hos dagbarnvårdare till förmån för förskola. De förskolor som byggdes var främst enavdelningsförskolor. Idag finns det även två kommunala öppna förskolor/familjecentraler i planområdet.

I området Skelleftedalen finns 21 kommunala grundskolor och 6 grundskolor. Det finns en kombinerad friförskola (1-5 år) och friskola (F- åk 6) samt en friskola för elever i årskurs 7-9. I Skelleftedalen finns tre föräldrakooperativ med förskoleklass. I området finns också Skellefteå kommuns musikskola där 70 procent av grundskolans elever studerar under någon period.

I Skellefteå kommun finns fyra kommunala gymnasieskolor, tre av dessa finns i Skelleftedalen: Anders-torpsskolan, Balderskolan och Kaplanskolan. Samtliga är belägna i centrala Skellefteå. I dagsläget finns det även tre friskolor i kommunen.

Kommunens gymnasieskolor har en bred verksamhet med hög standard. De kommunala gymnasieskolorna erbjuder idag 16 av de 17 nationella gymnasieprogram som finns. Utöver detta finns också specialutformade program och collegeutbildningar. På två av de kommunala gymnasieskolorna bedrivs även gymnasiesärskola.

ELEVUNDERLAG OCH FÖRÄNDRINGAR

Kommunens födelsetal sjönk drastiskt under en tioårsperiod efter 1990-talets "babyboom". Det innebär ett minskande elevunderlag till skolorna. Under de senaste fem åren har födelsetalen dock planat ut på en lägre nivå med cirka 700 barn/år i kommunen.

Kommunens vision är att befolkningen i hela kommunen ska uppgå till 80 000 invånare 2030. Den största delen av ökningen förutspås ske i Skelleftedalen med 7 000 personer. En normalfördelad befolkningsökning i denna omfattning bedöms öka barnafödandet något jämfört med idag men inte tillbaka till de nivåer som var rådande när barnafödandet kulminerade 1991. Däremot skulle visionen kunna innebära en uppbromsning av nedgången i barnantalet.

Enligt kommunens prognos för perioden 2008/2009-2014/2015 beräknas kommunens totala elevunderlag minska med ungefär 800 elever (F-9). Största nedgången i elevunderlaget beräknas dock ske utanför

Skellefteå. Enligt prognoser gjorda fram till 2013 beräknas antalet barn i ålder 1-5 år i stort sett vara oförändrat i kommunen och Skellefteå.

Gymnasieskolan påverkas liksom grundskolan av minskade barnkullar samt det ökade antalet friskolor. Den kommunala gymnasieskolan har idag ungefär 3200 elever. Ungdomskullarna beräknas dock minska. Från att under de senaste åren i genomsnitt

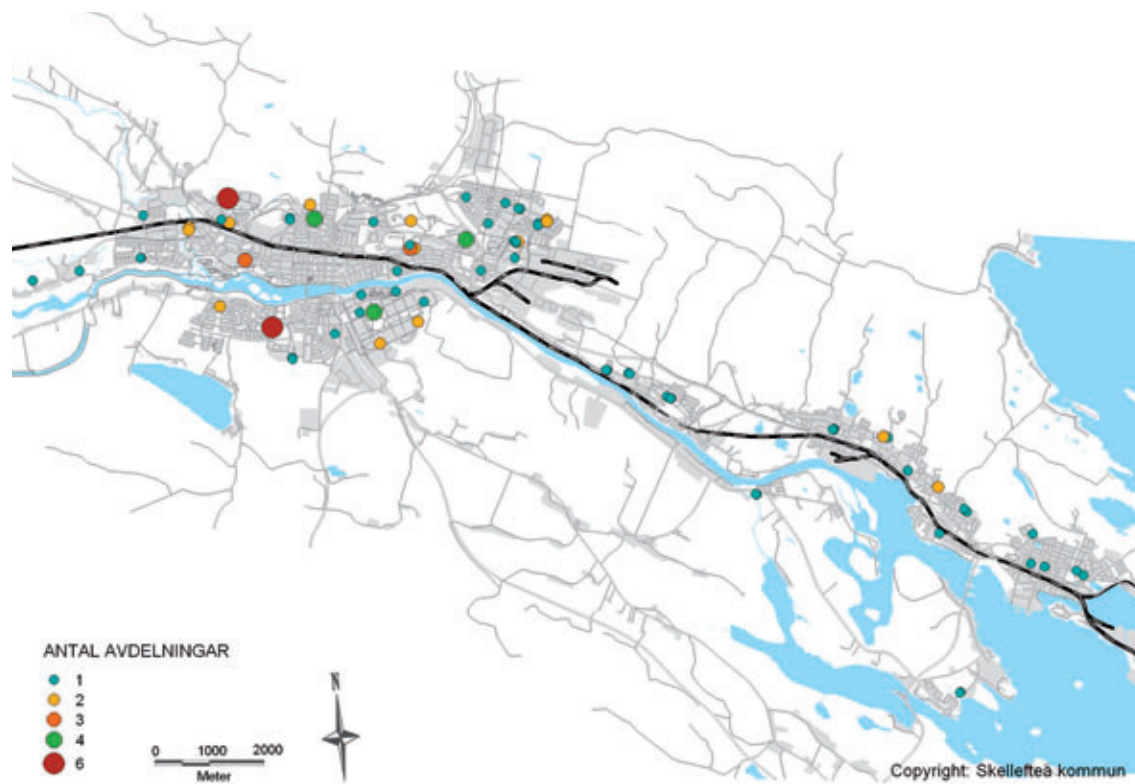
varit 1100 nya elever per år, till att från år 2013 och framåt ligga något över 700 nya gymnasieelever per år. Gymnasieutredning som gjordes 2008- 03-10 visar att alternativet att behålla alla tre gymnasieskolorna i planområdet, varken är ekonomiskt eller pedagogiskt försvarbart. Kommunen utreder frågan och det har inte tagits något beslut beträffande en eventuell avveckling av en gymnasieskola i planområdet. Trots

eventuella avvecklingar är målsättningen att gymnasieskolan ska erbjuda kompletta utbildningsprogram för såväl ungdomar som vuxenstuderande. Samverkan mellan kommunerna i Västerbotten har också utvecklats under de senaste åren och kommer sannolikt utvecklas ytterligare. Det ger eleverna utökade möjligheter att söka utbildning i länets övriga gymnasiekommuner.

VUXENUTBILDNINGAR, EFTERGYMNASIAL UTBILDNING OCH CAMPUS

Campus Skellefteå är ett så kallat multi-universitet-campus och där finns Luleå tekniska universitet (LTU), Umeå universitet (UMU), Kvalificerad Yrkesutbildning (KY) och Yrkehögskolan (YH). De som studerar vid dessa instanser kallas Campusstudenter och är ungefär 1 800 personer. Det har skett en tredubbling på tio år. Utbildningarna har olika upplägg men i regel omfattar det studenter som läser färdiga utbildningsprogram, enskilda kurser samt distansutbildningar som anordnas vid Campus Skellefteå. Sammanlagt ges mer än ett 20-tal utbildningsprogram vid Campus. Många av dem är profilerade och finns bara i Skellefteå. I Skellefteå bedrivs till exempel världsledande träforskning genom LTU. En del forskning sker i samarbete med träforskningsinstitutet SP Träteknik som också finns på Campus.

Utöver campusstudenterna finns det ungefär 400 distansstudenter, vilka bor i kommunen men studerar på distans mot en utbildning som anordnats på en annan ort. Distansstudenterna kan också använda sig av den service som finns vid Campus till exempel för att skriva tentor. Den kommunala vuxenutbildningen (VUX) be-

Förskolor

driver också sin utbildning på Campus Skellefteå. Det är ungefär 750 elever (heltid och deltidselever) som går på någon av de kommunala vuxenutbildningarna.

På Campus Skellefteå finns utöver utbildningsanordnare även andra verksamheter som kommunens gymnasiekontor, företag och organisationer. Lärcentrum som Tillväxt Skellefteå ansvarar för finns också på Campus. Lärcentrum fungerar som en ingång och nav till kompetensutveckling samt mötesplats för både enskilda individer, företag, utbildningssamordnare och organisationer. Det totala antalet personer som är yrkesverksamma vid Campus uppgår till ungefär 350 stycken.

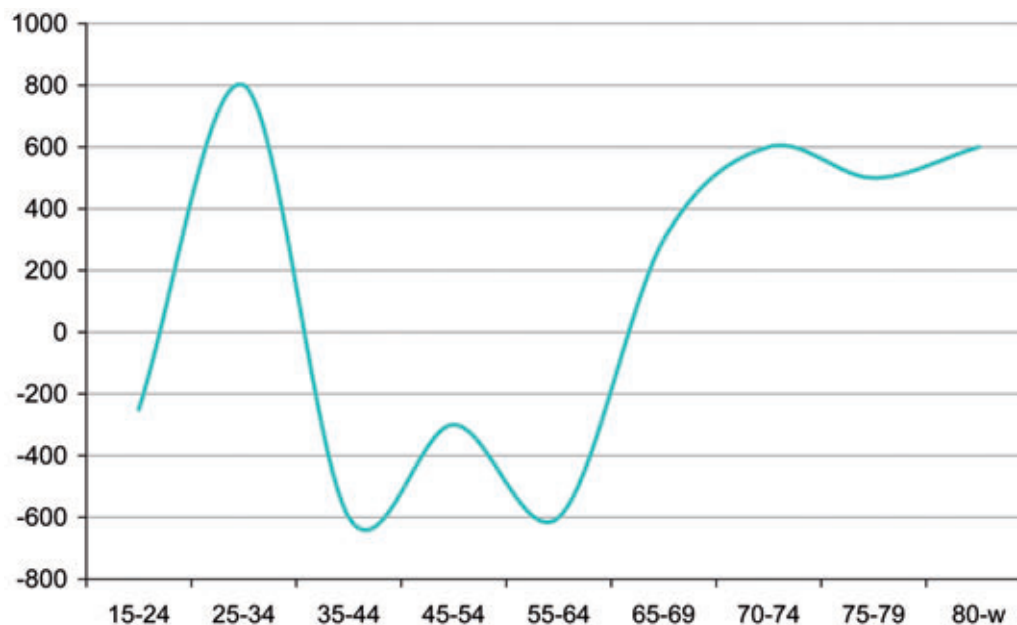
Utöver de vuxenutbildningar som anordnas vid Campus Skellefteå finns det också 3 folkhögskolor i Skellefteå kommun varav en, Medlefors folkhögskola, ligger i planområdet.

BOSTÄDER

De senaste årens strukturförändringar tillsammans med befolkningsutvecklingen har medfört en viss bostadsbrist och ökande fastighetspriser. Det under en period låga bostadsbyggandet har medfört ett behov av modernisering och nybyggande. Den nuvarande bristsituationen tillsammans med befolkningsmålet på 52 000 invånare medför att ca 3 000 nya bostäder behöver byggas.

Det är många faktorer som påverkar behovet av bostäder. Den enskilt viktigaste faktorn är befolkningsutvecklingen och därmed förändringen av antalet hushåll.

Beräknad förändring av antalet hushåll per åldersklass i kommunen tom 2020.

Bostäder

Bedömningen i figuren ovan baseras på hela kommunen men de generella mönstren är giltiga även för Skellefteå kommun. I början av 1990-talet föddes de största barnkullarna på många år (drygt 1000 barn/år). Sedan mitten av 1990-talet ligger födelsetalen på ca 700 barn/år. De stora barnkullarna från tidigt 1990-tal går nu ut gymnasiet och de som väljer att bo kvar i Skellefteå ska etablera sig på bostadsmarknaden. På kort sikt kan det därför komma att uppstå ett behov av mindre relativt billiga lägenheter i centrala lägen.

När de tidiga 1990-talskullarna bildar familj kommer antalet hushåll i åldern 25-34 att växa kraftigt (se figuren). Det kommer att leda till en större efterfrågan på småhus och även större lägenheter under de kommande åren.

Efter 1990-talskullarna kommer det dock betydligt färre unga underifrån och de bör till stor del kunna fylla på i det bostadsbestånd som 1990-talisterna lämnar när de bildar familj. Behovet av att bygga många och små lägenheter för unga människor är därför begränsat.

Antalet hushåll i åldrarna 35-65 beräknas minska, och inte påverka behovet av nya bostäder särskilt påtagligt. Däremot kan det ske en viss omflyttning från villor till lägenheter med hög standard i stadsnära eller centralt attraktiva lägen.

Antalet hushåll i åldrar över 65 år kommer att öka i takt med att de stora årskullar som föddes på 1940-talet fyller 65 år. Detta kommer att medföra ett ökat utbud av

villor och samtidigt en efterfrågan på lägenheter med centrala lägen. Man kan även tänka sig en efterfrågan på lägenheter med ett kompletterande serviceutbud.

VÅRD OCH OMSORG

ÄLDREOMSORGEN

I Skellefteå finns ett omfattande utbud av vård och omsorg. Landstinget erbjuder sjukvård på ett antal hälsocentraler samt på Skellefteå lasarett. Kommunen bedriver äldreomsorg på ett antal äldreboenden samt genom hemtjänst. Dessutom finns ett fåtal privata vårdgivare.

Idag bor cirka 9 000 personer över 65 år i Skellefteå. 2 500 av dem är över 80 år. Fram till 2020 beräknas antalet över 65 öka till 11 500 varav 3 000 över 80 år. Därefter fortsätter ökningen av antalet äldre. Drygt 600 personer per år fyller 65 under de kommande åren. Antalet äldre i kommunen kommer att öka kraftigt och nästan hela ökningen kommer troligen att ske i Skellefteå.

Landstinget har inte aviserat några förändringar som medför en förändrad struktur för lasarett och hälsocentraler i Skellefteå. Planeringen bör därför i första hand utgå från en oförändrad struktur men ha beredskap för förändrad lokalisering av hälsocentraler.

I den senaste boendeplanen aviserar socialnämnden att antalet äldreboendeplatser ska öka med 191 platser i Skellefteå fram till 2020. Ett äldreboende byggs på Morö Backe 2012. I den boendeplan som tagits i socialnämnden föreslås att det byggs två enheter med 60

platser under 2013, ytterligare en enhet 2015, samt en 2020. Samtidigt avvecklas ett antal ej fullvärdiga äldreboendeplatser.

Om man skriver fram befolkningen för perioden efter 2020 kommer antalet personer i gruppen 80-90 år att öka kraftigt. Samtidigt minskar gruppen 65-79 och 90 och äldre något. Den stora ökningen mellan 80 och 90 talar dock för att det kommer att finnas behov av ytterligare äldreboenden i Skellefteå utöver de redan planerade.

I takt med att befolkningen åldras ökar behovet av seniorbostäder i ordinärt boende. Seniorbostäder är ett samlingsbegrepp för alla bostäder som inte omfattas av samlagstiftning och som är avsedda och anpassade för personer över en viss ålder. Seniorboenden är inte en biståndsprovad insats och erbjuds i Skellefteå av Skebo och andra hyresvärdar.

Det finns äldre som känner sig ensamma och otrygga i sitt boende. Ett sätt att öka tryggheten är att erbjuda så kallade trygghetsbostäder. Det är en form av bostäder för äldre som känner sig oroliga, otrygga, och/eller socialt isolerade. Den som bor i en trygghetsbostad kan exempelvis ha tillgång till gemensamhetslokal och möjlighet till gemensamma måltider. På enheten ska det finnas fast personal några timmar under dagtid. Trygghetsboende kan ha olika initiativtagare och huvudmän.

HANDIKAPPOMSORGEN

Inom handikappomsorgen planeras för nya gruppboendestäder årligen. Varje enhet inrymmer maximalt sex lägenheter. Hösten 2010 invigs två gruppboendestäder i Skelleftehamn och ett serviceboende på Sörböle. Under åren fram till 2014 planeras för tre gruppboendestäder respektive år. Lokaliseringen för dessa är inte klar men troligtvis kommer ett antal placeras i Skellefteå. Enligt boendeplanen är det svårt att bedöma behovet efter 2014, men sannolikt kommer det finnas behov av nyproduktion i någon omfattning även åren fram till 2020.

Samhällsplaneringens inriktning är att skapa en omsorg som har en lokal närhet. Boenden och anläggningar för omsorg ska finnas med en god geografisk representation och tillgänglighet. Ökad livslängd och därmed stigande andel äldre med demens- och multisjukdomar medför allt större behov av kvalificerad vård. Det krävs därför möjligheter att skapa nya bostäder för både äldre- och handikappomsorg. Under perioden fram till 2030 bedöms bostäder motsvarande sammanlagt 400-500 platser krävas. Planen ska visa på möjligheterna för en sådan expansion.

KULTUR, FRITID OCH TURISM

Kultur är ett brett och mångfasetterat begrepp. Kultur kan vara identitetsskapande för en enskild medborgare likväl som i förlängningen för en hel stad eller kommun. Kultur medverkar på alla samhällsnivåer, alla samhällsklasser, åldersspann, etnicitet och könstillhörighet. Kultur är en del av den ideella sektorn likväl som en del inom näringslivet. Dess olika yttringar har möjligheten att inspirera och påverka oss alla.

För att kunna ge den bästa servicen till medborgarna behövs lokaler anpassade för verksamhetens varierade behov. Kulturens del i den strategiska planeringen av kommunen bör beaktas i fråga om lokaler, hus och utemiljöer.

Kultur är en tillväxtfaktor. Två tillgångar är kommunens natur- och kulturresurser samt universitetet. Kreativa näringar och kulturella tjänster som t.ex. design, arkitektur, musik, film och dans har en ökad efterfrågan och en positiv roll för den regionala utvecklingen.

Kultur är också en del av den växande besöksnäringen. Även turister och människor från andra nära orter söker sig till kulturens lokaler för att använda dem i lärande- och rekreerande syften. Kulturen och turismen är var för sig viktiga faktorer i kommunens utvecklingsarbete och när vi slår ihop de båda begreppen så får vi en tredje infallsvinkel med en alldeles egen kraft: kulturturismen. Lokaler som berörs här kan vara av högt kulturhistoriskt värde och blir därmed behandlat i frågeställningar kring dess bevarande. Ett exempel på detta är Skellefteå kommuns "50-talsstad" som är en attraktion i sig värd att belysa kommunövergripande. Kulturlokaler är tack-

samma att göra till landmärken och symboler eftersom dess verksamhet är just människoinvolverande.

KULTUR I DET OFFENTLIGA RUMMET

Kulturen arbetar med den psykiska och fysiska offentliga miljön, inne såväl som ute. Konstnärliga utsmyckningar och gestaltningar är ofta bärare av ett områdes identitet; en symbol eller ett riktmärke för en plats. I och med att konstågskonceptet vidgats från att tidigare så gott som alltid handlat om ett enskilt objekt, exempelvis en koparskulptur, så arbetar dagens professionella kulturaktörer ofta med hela miljöer. Den här utvecklingen i samtiden påverkar självfallet processerna hos alla involverade i skapandet av det offentliga rummets estetik. En konsekvens av detta är att konstnären ofta behöver komma in tidigt i de gemensamma processerna.

Kulturnämnden ser även fortsatt att 1 % regeln följs och därmed kommer fler konstnärliga gestaltningar av lokaler och utemiljöer att växa fram i Skellefteå. Regelen innebär att på varje nybygge eller tillbygge inom kommunen ska 1 % av den totala byggkostnaden avsättas till konstnärlig gestaltning. Skellefteå kommun har tillämpat 1% regeln sedan 1976. Konstverken stärker stadens varumärke och bilden av Skellefteå som en öppen och attraktiv stad att bo och verka i. Dessutom utökas vår gemensamma konstsamling som såväl invånare som besökare kan ta del av på ett likvärdigt sätt och tolka efter sitt perspektiv.

KULTURNÄMNDENS MÅL

Skellefteå kommun ska kännetecknas av ett modigt och stimulerande kulturklimat. Framåtsyftande kultur-

satsningar gör kommunen till en attraktiv och hälsosam livsmiljö där hela människan kan växa och må bra.

Skellefteå kommun ska utmärkas av ett innovativt och stimulerande kulturlandskap. Kulturnämnden har i sina mål sedan 2009 "Skellefteå är regionens kulturcentrum". Framåtsyftande satsningar inom kulturområdet som exempelvis planerandet av stadens framtida centrum, omvandlingen av Nordanå-området, är av stor betydelse för en sådan målsättning. Satsningar på kultur och dess mötesplatser är investeringar i Skellefteås framtid, som en attraktiv plats att bo och verka i.

TRE KULTURNODER

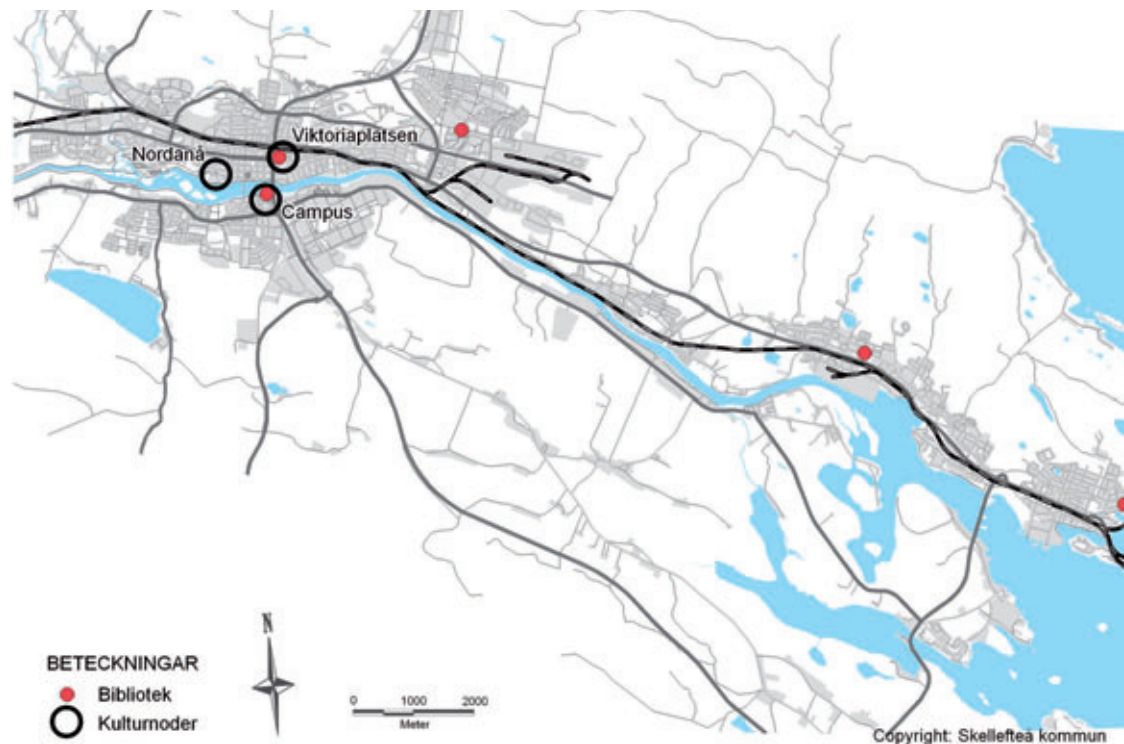
Kulturnämndens verksamhet vad det gäller lokaler är primärt centrerat kring tre tydliga noder i Skellefteå stad. Det är Nordanå-området med dess anläggningar och grönområden, Campusområdet med sitt bibliotek och Viktoriaplatsen där Stadsbiblioteket är lokaliserat. Både på Nordanå-området och kring Viktoriaplatsen samexisterar olika verksamheter. Där skapas en stor genomströmning av människor. Vidare har kulturnämnden ansvar för tekniken på Anderstorpsaulan under kvällstid.

Nordanå som hus och område har mycket stor utvecklingspotential vad det gäller att kunna erbjuda Skellefteborna och turister såväl förströelse som nya kunskaper. Nordanås "nya" entré är ett steg på vägen. I och med en eventuell utbyggnad av teatern på Nordanå kommer köket att behöva omvandlas till ett restaurangkök. Inom området finns många olika verksamheter och både lokalerna och utomhusmiljön brukas för evenemang under olika tider av året.

- Hallen
- Teaterlokalen och Hörsalen
- Café
- Museum
- Arkiv (Företags- och föreningsarkivet)
- Föreningar
- Lekpark
- Idrottshall
- Skellefteå konsthall
- Sture Meijer rummet
- Museum Anna Nordlander
- Nordanå gården
- Väpstugan
- Handens Hus
- Barnpedagogisk verksamhet i lokalen "mellanrummet"
- Dansbanan Snäckan

Campus är beläget på södra sidan älven. Universitetsområdet inrymmer en rad olika verksamheter, utbildning, utveckling, forskning, företag som under dagtid gör det till ett levande stadsrum. Till det skall läggas allmänna lokaler på Campus som biblioteket, aulan, restaurangerna m m. Campus är utformat för att framledes vara en naturlig del av Skellefteås centrum.

Viktoriaplatsen är en öppen plats som utgör Kanalгатans östra ände med Kanalskolan som viktig fondbyggnad. Platsen som är en förädlad del av Kanalгатan, omges av Skellefteå Krafts byggnader på norra sidan med stadsbiblioteket, Scandic hotell och kongresscenter, företagsbyggnad. Mot öster ligger Kanalskolan och mot söder två byggnader med tjänsteföretags, Arbetsförmedlingen, restaurang m m.

Bibliotek och kulturnoder

BIBLIOTEK

En gemensam trend över hela landet visar att utlåningssiffrorna på böcker har minskat. Detta sker samtidigt som andra behov av biblioteken ökat och växt fram. Behovet av biblioteket som socialt rum och som ett informationscentrum är tydligt. De är kulturcentrum med möjligheter för olika upplevelser. Biblioteket som kulturscen är en viktig del i medborgarens möjlighet till kunskap och upplevelse. I ytterområdena

är biblioteken centrala mötesplatser.

Skellefteå stadsbibliotek är kulturnämndens största bibliotek både till ytan och till verksamhetsomfång. Stadsbiblioteket har idag ändamålsenliga lokaler.

Campusbiblioteket är en integrerad del av Skellefteås campus. Det finns ytterligare tre bibliotek i Skellefteå: Skelleftehamn, Ursviken och Morö Backe.

FRITID OCH REKREATION

ALLMÄNT

Skellefteälven är ett av de större och viktigaste rekreationsområdena inom Skelleftedalen. Utöver älven är tillgång till vandringsleder och skidspår i närområdet viktiga för det rörliga friluftslivet. Viktigt är att dessa områden förblir tillgängliga och utvecklas för att främja allemansrätt och friluftsliv. Vitberget är ett annat viktigt område både ur fritids- och rekreations-synpunkt.

BÅTLIV

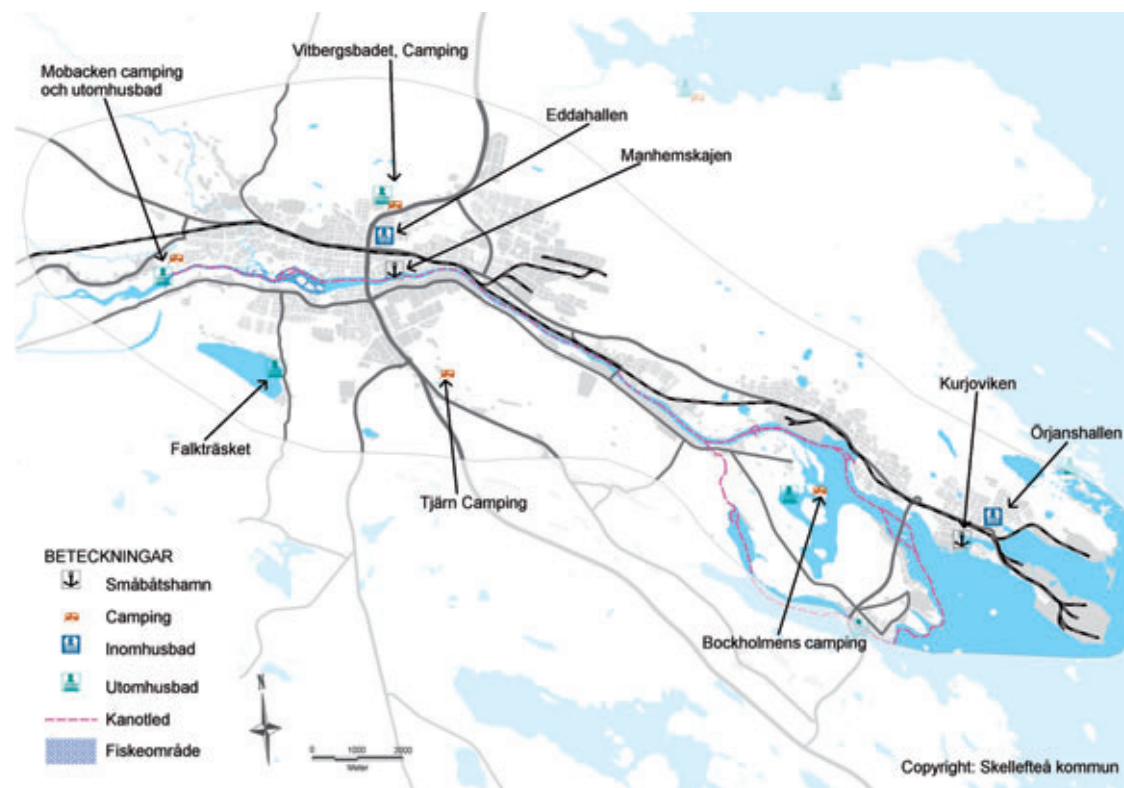
Båtlivet i Skellefteå kommun är intensivt och ökar ständigt. De flesta båtklubbar har kö till sina bryggplatser. Båtlivet i Skellefteälven innefattar allt från gummibåtar och kanoter till större fritidsbåtar. Ca 450 båtar finns från Kanotudden (Ursviken) upp till Mobergen. Älven utgör en viktig koppling mellan staden och havet. Slussen begränsar idag storleken på båtar som kan gå upp i älven. Ett annat hot mot båtlivet är den pågående uppgrundningen av farlederna i älven.

Ett stort antal fritidsbåtar från andra delar av norra Sverige gästar eller passerar kuststräckan. Bara i Västerbottens län finns cirka 20 000 båtar. Behovet av hamnar, gästhamnar och utflyktsmål/naturhamnar är därför stort i kommunen. Behovet i Skelleftedalen riktar sig främst till båtplatser för mindre motorbåtar. Idag ligger de utspridda lite här och där efter älven vilket skapar viss irritation. Även båtplatser för gäster är för få idag.

BADPLATSER

Badplatser och liknande anläggningar är viktiga ur såväl rekreationssynpunkt som för den kommersiella turismen. I Skelleftedalen finns det två allmänna badplatser, Mobergen och Falkträsket. På Vitberget finns en tempererad bassäng. Utöver de kommunala badplatserna finns ytterligare badplatser. Dessa utpekats som badplatser av andra, exempelvis byar och föreningar.

På dessa platser förekommer dock inga provtagningar och kontroller som omfattar de kommunala badplatserna. Inom Skelleftedalen finns Örviken och Nyhamn. Från Skelleftedalen är det också nära till det kommunala havsbadet Boviken och Östanbäck som ligger utanför planområdet.

Badplatser, småbåtshamnar, kanotleder och så vidare

HÄLSANS STIG

Hälsans stig är ett populärt promenadstråk längs älven i centrala Skellefteå. Det 9 km långa stråket går på båda sidor om älven från Parkbron i öster till Mobackenbadet i väster. En stor del av Hälsans stig plogas för vinterbruk. Promenadstråket ska förlängas österut mot den planerade gång- och cykelbron mellan Anderstorp och Älvsbacka strand.

FRITIDSFISKE

Skellefteälven rinner genom Skelleftedalen och här finns möjlighet att fiska bland annat lax, havsöring och harr. Fisket mellan Mobackendammen-Ytterholmen förvaltas av Lejonströms fiskevårdsområde. Ett omfattande fiske bedrivs även nedströms detta område, både från land och från båt.

MOTIONS- OCH ELLJUSSPÅR

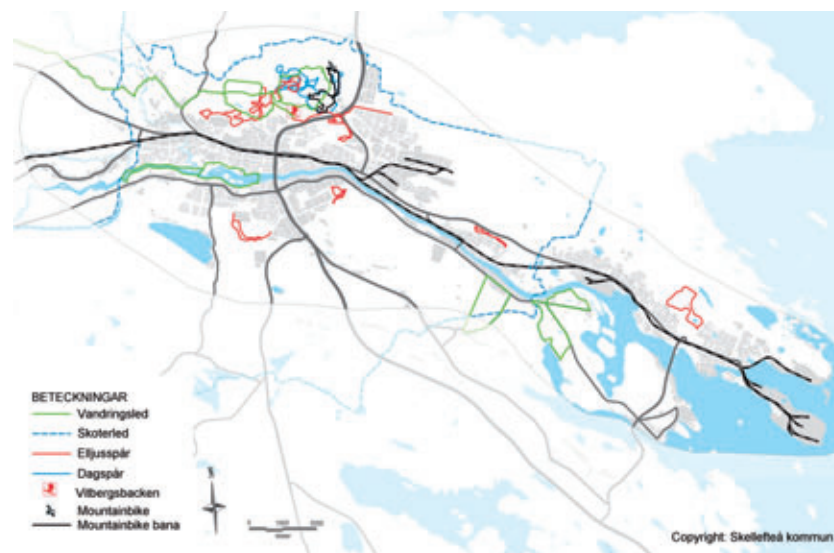
I Skellefteå centralort underhålls de flesta elljusspår av Fritid Skellefteå. Från Vitbergets elljusspår finns anslutningar till spårerna på Sjungande Dalen och Moröhöjden. På detta vis uppnås ca 20 kilometer sammanhängande elljusspår. I Bergsbyn, Ursviken, Skelleftehamn, Anderstorp och Sunnanå finns elljusspår som prepareras av föreningar. Hundspåret tillåter längdskidåkning tillsammans med hund.

SKELLEFTEDALENS POPULÄRA PROMENADSTIGAR

- Hälsans stig
- Naturstigarna på Vitberget
- Vinterpromenaden, slinga på Vitberget som körs upp med skoter.
- Sommartid: alla elljusspår
- Mineralleden är en vandringsled som börjar i Skelleftedalen.
- Kyrkstigen går mellan Skellefteå landskyrka och Burträsk kyrka.
- Öbergsleden i Stackgrönnan
- Hälsorundor i Ursviken, Skelleftehamn och Stackgrönnan

Fiske

Spårssystem

VITBERGSOMRÅDET

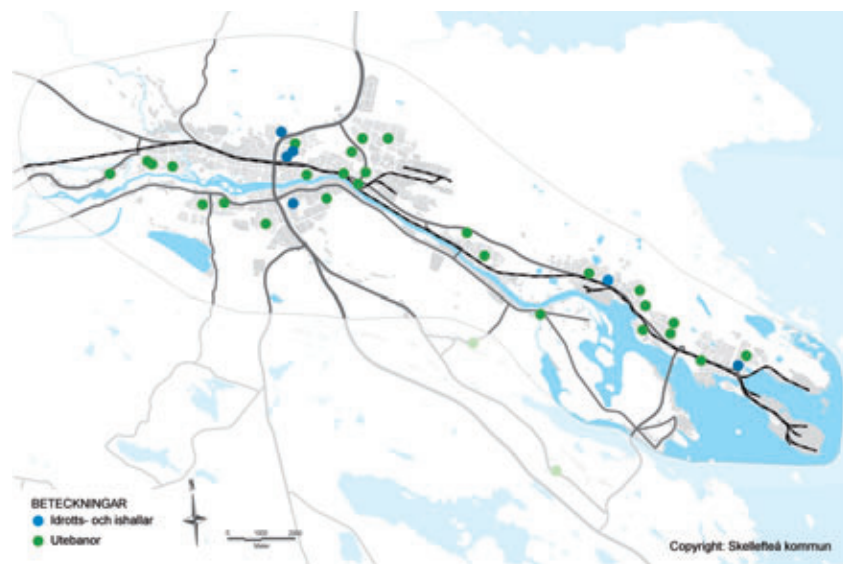
Vitbergsområdet är Skelleftefalens stora motions- och rekreationsområde. Här finns allt från naturstigar, skidspår, mountainbikebana och grillkåtor till många större och mindre anläggningar. I området finns även en mängd föreningar som svarar för ett stort utbud av aktiviteter. En informations- och aktivitetsplan håller på att tas fram för Vitbergsområdet. Syftet med denna plan är att lyfta fram och visa upp den mångfald som finns i området och att göra Vitbergsområdet än mer lättillgängligt och funktionellt.

ISBANOR

Spolade naturisar finns på många platser i Skelleftefalden och nyttjas av både allmänhet och föreningar.

IDROTTSANLÄGGNINGAR

Inom Skelleftefalden finns ett stort antal idrottsanläggningar som har stor betydelse för både föreningsliv och allmänhet. Discgolf, beachvolley, skatepark, minigolf, go-cartbana, skidbackar och fotbolls- och hockeyanläggningar är några exempel.

Idrott och ishallar

TURISM

BESÖKSNÄRINGEN

Besöksnäringen är en bransch med god potential för tillväxt i Skellefteå. Turister och besökare bidrar till ökad omsättning inom exempelvis shopping, restaurang, logi, transport, livsmedel och aktiviteter.

Skellefteå som varumärke är relativt känt i närområdet, den egna närmarknaden, men är i nuläget inte tillräcklig attraktivt för att locka långväga resenärer i stor mängd. Skellefteå bör lyfta fram och fokusera på att systematiskt utveckla de företeelser, produkter, sammanhang och aktiviteter som bedöms ha de bästa möjligheterna att nå och väcka uppmärksamhet på de olika marknaderna. Det handlar om att långsiktigt stärka Skellefteås attraktivitet som besöksmål och besöksområde, kommersiellt centrum, etableringsort och bostadsort.

En ensidig satsning på utveckling av Skelleftedalen riskerar att drabba de omkringliggande serviceorterna. Det är därför viktigt att samtidigt som staden utvecklas satsa på att höja attraktiviteten i utvalda serviceorter och även vissa intressanta byar. En stor del av de besökare som söker sig till kommunen är intresserad av naturbaserad turism i områden som ligger utanför Skelleftedalen. Besöksnäringen i Skelleftedalen ska bland annat attrahera kulturturism, shoppingturism, evenemangs- och nöjesutveckling samt konferens- och affärsturism.

Skellefteå som stad behöver vidareutvecklas bland annat genom satsningar och investeringar på valda kultur- och fritidsanläggningar som förstärker besökarnas upplevelser av Skellefteå. En väl vald mix av olika evenemang bidrar till att skapa en trevligare och mer attraktiv stad för besökare och boende. Skellefteå bör även arbeta strategiskt med konferenser, kongresser, evenemang och så vidare

Miljön med byggnader, parker och gatumiljöer kan inte enbart värderas utifrån sin tekniska funktionsduglighet. Miljön ska också upplevas som känslomässigt inbjudande och attraktiv av boende och besökare. Design är viktig när man utformar attraktiva miljöer. Fritidsanläggningar, museer, teatrar, hembygdsområden, kulturminnen och infrastruktur med mera har en avgörande inverkan på turismnäringens möjligheter att utvecklas. En översyn med helhetsperspektiv och fokus på produktutveckling är viktig. Om den mer långväga turismen ska kunna utvecklas har flygförbindelserna en central roll.

CAMPING

Inom planområdet finns fyra campingar. Den största är Skellefteå camping och stugby. Det är en åretruntanläggning med 300 campingplatser, 65 stugor, 26 rum fördelat på två byggnader samt servicehus. Campingen ligger i Vitbergsområdet och det innebär att ytorna inom campingen även nyttjas av skolor, föreningar och övriga fritidsverksamheter. Planer finns på att bygga ytterligare stugor. Mindre campingar finns även på Mobacken, Tjärn och Björnsholmen.

MILJÖMÅL – TURISM

NATUR I BALANS

ÖVERGRIPANDE MÅL TILL ÅR 2025

- Ekoturismen ska främjas och till exempel ingå i marknadsföringen av kommunens natur- och kulturvärden.